

■■■■ AZ ASZTALOSOK SZÖVETKEZETI BUTORCSARNOKA. ■■■■

A budapesti asztalos-ipartestület
védnöksége alatt álló

és Hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorvásárló közönség figyelmét a

VIII., József-körút 28. sz., Békocsis-utca IV., Belváros, Ferenciek-tere 1.

alatti királyi bérpalotában dusan felszerelt modern és stíluszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jóállás mellett adtnak el.

A Butorcsarnok szövetkezet részére kizárólag csak budapesti képesített asztalos- és kárpitosmesterek dolgoznak. Budapest környékén készített, vagy bécsi silány árak eladásával nem foglalkozik.

Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. 12817 Minden egyes butordarab bizottság által fölbírálván.

Jövedelmező HOMOK — ARANY Csekély befektetés.

ha cementtel lesz keverve és kézi vagy erő-üzemre berendezett gépeinkkel elismert elsőrendű betonfalazótégák, cementfödéserepek, fali és padlólapok, vályuk, csövek stb. gyártására fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerűségénél fogva mindenütt üzhető hol homok, kavics, vagy salak stb. áll rendelkezésre. Ajánljuk üzemünket megtekinteni. Gépek különböző árakban. — 66. számú jegyzék ingyen.

Levelezés magyar nyelven.

Leipzigier Cementindustrie Dr. Gaspar & Co.
Markranstädt bei Leipzig. 12771

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sótátr-utca sarkán. 12445

Feltűnést keltenek
TITANIA gyors-
gőzmosógépek
és mangorók

Egy gyermek
mossa vele
az előbbihez képest 1/4 idő
alatt

a ruhát hófehérre.

Minden gépet próbára
55 koronától feljebb.

■ Képviselek keresetnek ■
Bizonyítványok, prospek-
tusok ingyen. 12607

TITANIA-művek, Wels 179
O.-Oesterr.

Rozsnyay vasas china bora.

Igen hatásos vérszegénység, sápa-
kor, neurasthenia eseteiben. Egy
1/2 literes üveg ára 3.50 kor.

**A Rozsnyay-féle
vasas china bor**

egyike a legelterjedtebb és leg-
hatásosabb gyógyboroknak.
A külföldi készítményeket felül-
mulja. Vérszegénységnek különö-
sen ajánlható 12475

Kapható:
minden gyógyszertárban.

Továbbá a készítőnél:
Rozsnyay Máttyás gyógyszer-
árban Aradon, Szabadság-ter.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

FÖLDES MARGIT CREME
LEGJOBB ARCZSÉPTŐ
SZER

Uj áruházunkat
e hó végén
megnyitjuk, ennekfolytán

□ □ a raktáron levő □ □
vászon asztalnemű,
■ fehérenemű ■
és szőnyegáruinkat

az átköltözésig
igen jutányosan
:: árusítjuk. ::

Együttal új áruházunk részére
érkezett mosókemlék: zefírek,
batistok, levantinok, cretonok
stb. dús választékának árusítását
még e helyen megkezdjük.

**KUNZ JÓZSEF
és TÁRSA**

csász. és kir. udvari szállítók
:: BUDAPEST ::
V., Deák-ter 1. sz.

A gége, torok, tüdő, gyomor,
bél, vese, hólyag hurutos
bántalmainál felülmulthatatlan

A MÁLNÁSI
Sicculia
ARTÉZI GYÓGYVÍZ
KAPHATÓ MINDENÜTT

FŐ-
RAKTÁR **BRÁZAY KÁLMÁN**
BUDAPEST, VIII., JOZSEF-KÖRUT 37/39.
Csak „SICULA” névvel ellátott üvegek
valódiak.

Uj zseb-messzelátó kompaszszal és tűkörrel

Konrad János szállítóháza Brúx 1263. sz. (Csehország).
Ingyen és bérmentve küldöm kívánatra mineműnekék főárjegyzékemet.
3000 képpel.

**A legnagyobb
hatalom.**

Mi a legnagyobb hatalom a föld kerek-
ségén? A nő szépség. A történelem bi-
zonyítja, hogy a nő szépség trónokat
emelt, trónokat döntött romba. A köz-
mondás is azt tartja, „Férfi sorsa a nő”.
Ápójuk, gondozzuk szépségünköt a leg-
tisztább, legértelmesebb és teljes si-
kert biztosító pipere-boraxal, melynek
gyártója Rogátsy Kálmán droguista
(Budapest, Rákóczi-ut 10) s mely min-
den gyógyszertárban, droguáriában és fűszer-
kereskedésben kapható. 12550

RÉZBUTOR
12575 VAS-SZOBABUTOR

gyártmányaink, modern, stíluszerű kivitelben
városi üzletünkben kiállítva megtekint-
hetők. Eladás jutányos árak mellett.
Árjegyzékét ingyen és bérmentve küld

PÁPAI és NATHAN vas- és réz-
butor gyár
Budapest, VI., Andrassy-út 1.
(Fonciere palota).

+ Soványság +

Szép és telt testüdmokat keleti erő-
porunk által, kitüntetve: Páris 1900, Hamburg 1901, Berlin 1903,
6-8 hét alatt 30 font súlygyar-
módás, garantált ártalmatlan. Or-
vosiilag ajánlja. Sigurdan lelki-
ismeretes. Nem szédelgés. Számos
közönségit. Ára kartononként
használati utasítással, postautal-
ványával vagy utánvétellel, de por-
tálkül 2 márk. Hygien. intézet.
D. Franz Steiner & Co.,
Berlin, 57, Königsgrünerstrasse 78.
Budapestben kapható Török József
gyógyszertárban Király-u. 12. 12403

**Olcsó
cseh
ágytoll!**

3 kék: új fosztott 12 K. fehér
pelyhpupa fosztott 18 K. 24
K. hófehér pelyhpupa fosztott
30 K. 36 K. Szállítás por-
mentesen, utánvétellel. A kisé-
rítés és visszavétel portimeg-
terítés ellenében megenged-
tetik. 12303

Benedikt Sächsel,
Lobes Nr. 60.
Pilsen mellett, Böhmen.

17. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, ÁPRILIS 26.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre ——— 16 korona A „Világkronika”-val
Félévre ——— 8 korona negyedévenként 80 fillérrel
Negyedévre ——— 4 korona több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is esatolandó.

VAJDA ÖDÖN.

A MAGYAR ciszterci-rend apátjáról, kinek ne-
vét soraink élére irtuk és arczképét be-
mutatjuk, teljes igazsággal elmondhatjuk
Tacitusnak sokszor idézett szavait: a jó em-
bert könnyen kinézi belőle bárki, a kivált
szívesen. Kiválóságáról nemcsak közvetlen kör-
nyezete és szívéhez nőtt egykori tanítványai,
de általában a magyar nemzeti kultúra ügye
iránt érdeklődők szélesebb köre is tanuskodik.
Olyan testület élén áll, mely minden anyagi
és szellemi javait a köznek áldozza. Színma-
gyar érzéssel párosult bölcsesége olyanok mun-
kájának szab irányt, a kik hivatásuknak vall-
ják hazánk határai között a keresztény nem-

egyházi pályára. Az egyik a piarista rend
kiváló tagja és jelenleg a kolozsvári egyet-
men tanára, Vajda Gyula. A másik, az
idősebb, Vajda Farkas, mint szent-ferencz-
rendi kiérdemült házfőnök halt meg né-
hány év előtt. Ő volt az, a ki öcsesét ma-
gával vitte Pécsre és ott a ciszterci-rend gim-
náziumában végeztette vele tanulmányait. Pé-
csett, mint egészen fiatal diák élte át a sza-
badságharcnak sok izgalmakkal járó esemé-
nyeit s szerzett oly benyomásokat, a melyek
későbbi pályáján gyümölcsözők lettek. Elvé-
gezván a gimnázium hét osztályát, 1852 augusz-
tus hó 28-án Zirczen a ciszterci-rendbe lépett.
Gimnáziumi tanulmányait az egri fő-
gimnáziumban fejezte be. Apátja, Villax Ferdi-

nánd, a theologia elvégzésére az osztrák cisz-
terci-rend híres apátjához, Heiligenkreutzba
küldötte, azonban tanulmányait már nem itt,
hanem az egri érseki lelkisemban fejezte be.
Innen került egész fiatalon, mint fogadalmat
tett, de még pappá nem szentelt rendtag,
1856-ban a székesfehérvári főgimnáziumhoz
tanárnak. Tizenkét esztendő töltött itt s fő-
ként a magyar történelem lelkes előadásával
formálta a vezetésére bizott ifjú szívemet. Nagy
dolog, még idősebb tanárnak bölcs tapintatát
is erősen próbára tevő hivatás volt ez az
önkényuralom szomorú korszakában. És Vajda
Ödön elismerésre méltó módon tudta betölteni
hivatását, a melynek Seyllája lett volna az
ifjú lelkek lobogó szenvedélyének meggondo-

VAJDA ÖDÖN ZIRCOZI APÁT.

latlan szítása, Charybdis pedig a
hazafiság tiszta lángjának elfoj-
tása s így az áldatlan viszonyokba
belenyugvó vértelen nemzedék ne-
velése. Számos kiváló tanítványá-
ban hozott a haza javára értékes
gyümölcsöket az az odaadó buz-
galom és szeretettel párosult ka-
tonás szigor, melylyel nemcsak
az elmélet akarta gazdagítani, de
elsősorban férfias jellemeket akart
képezni. Kiváló tanítványai közé
tartoznak Wekerle Sándor minisz-
terelnök, Gulner Gyula pestmegyei
főispán, Endrődi Sándor jeles kö-
lönk.

1868-ban rendjének érdekei más
munkakörbe szíllították. A rend
legnagyobb birtokára, a fehérmé-
gyei Előszállásra került és néhány
év múlva már egészen önállóan
kezelte, mint jószágkormányzó, a
32,000 katasztrális holdnyi gazda-
ságot. Hivatalt épen oly lelki-
meretességgel tölti be itt is, mint
tanár korában. Szigorú, de hu-
mánus bánásmódjával ragaszkod-
ást kelt alárendeltjeiben, a kik-
ben munkatársait látja és becsüli.
Mindenképen azon van, hogy a
gazdálkodás intenzívebb tételével
fokozza rendjének jövedelmét és
így képezzé tegye azt egyre nö-
vekvő terheinek elviselésére. Mint
a rendi vagyon hűségese sáfárja
nyeri meg rendtársainak bizalmát

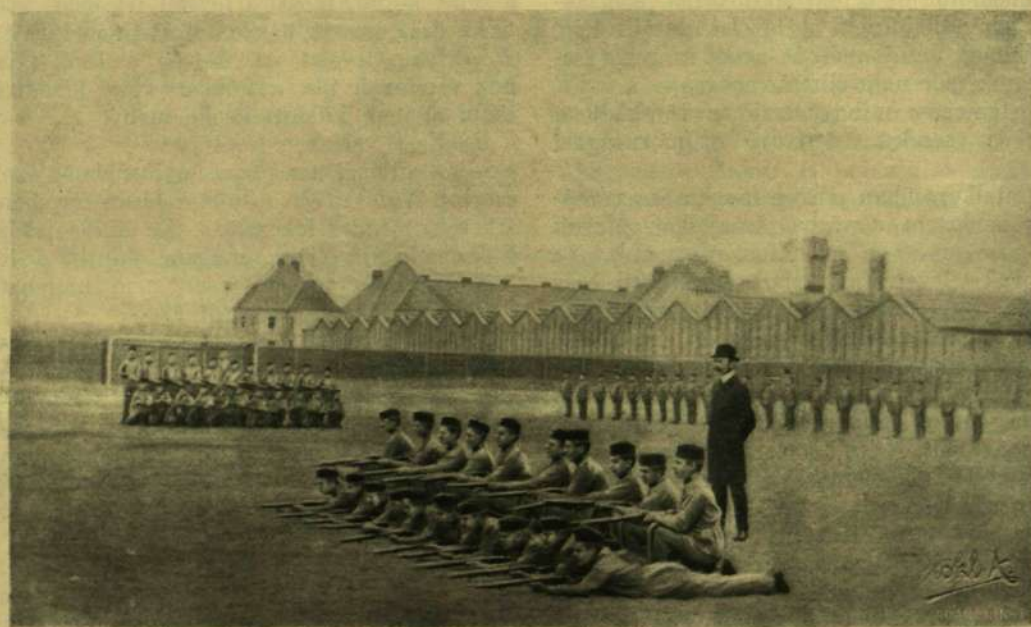
JOBBRA NÉZZ!

A ki végigné egy Wagner-partitúrát és egy Mozart-félt, világosan látni fogja, hogy szemre milyen komplikált az első és milyen egyszerű a második. (Azért mondom, hogy szemre, mert lényegileg fordítva áll a dolog.) Egy Mozart szimfóniával még elboldogulunk négyszeres átiratban, de a Wagner zenéje sehogyse fér el a zongorabillentyűkön. És egyelőre csak azt látjuk, hogy komplikálódik minden. A Salome például zongorakivonatban engedetlen, nehezen hámozható hanghalmaz.

Pedig szükséges, hogy legyen modern házi muzsika is. Hiszen előbb-utóbb engednek kényszerítő erejükből azok a gazdasági körülmények, melyek a szegény nagyvárosi embert csak este engedik zenéhez jutni, a mikor már csak pszichikai izgató-szernek használja a muzsikát és ha ez egyenesen nem tudja izgatni, akkor elalszik mellette. Több operajáró ismerősöm bevallotta, hogy őt csak Wagner és Puccini érdekli és Mozartot, Verdit teljesen érdektelenül, unatkozva hallgatja.

Vigyáznunk kell azonban, nehogy a nagyképűség széles ábrázatában tűnjünk fel. Hiszünk és valljuk, hogy a régi művészetet csak a ma művészetének megemésztése után lehet és kell élvezni. Csak Ibsen után jöjjen Aischylos és csak az értheti meg Bachot igazán, a ki már megértette Wagnert, már rajongott érte és már egy kicsit kiábrándult belőle. Új házi muzsikára azonban szükség van. És lesz is. A mi azt a meggyőződést jelenti, hogy a modern muzsika minden látszólagos komplikáló-

dása mellett is egyszerűsödni fog. Egyszerűsödik technikailag, kifejező eszközeiben, for-

SZÁZAD-GYAKORLATOK.

maiban, a nélkül, hogy lemondana a harmoniák csodás, ujonnan felfedezett gyarmatairól és a hangzás pikantériájáról. A Debussyk, a

Straussok, a Sindingek utódai meg fogják találni a módot, hogy az ő individuális poézisüket, vagy ha úgy tetszik, örültségeiket mi-kép mondják el egyszerűbben, összefoglalóbban, a nélkül azonban, hogy a kifejezésben egy pillanatra is megtagadnák magukat és önmagukban a Ma emberét.

Akkor azután remélni lehet, hogy az az erkölcstelen és sokszorosan bonyolódott viszony, a melyben a hangszert nem tudó, de zenekedvelő fővárosiak nagy része a zeneművészettel került, erkölcsössé fog változni. A házi muzsika általánosodásával szerves kapcsolatba jutunk a zeneművészet dicsőséges alkotásaival, a melyek mindaddig ifjan, élettől duzzadóan várják a föl-támadásukat tiszta eszű, egészséges tehetségű emberek szobáiban, kis, olcsó zongorákon és durvább fajta hegedűhúrokon. Sok és sokféle zenei szennyezésben volt részem, de a leg-szebbnek számítottam azt, a mikor falun reg-geli után fehérre meszelt szobában játszhat-tam a Mozart hegedűszonátáit. Izgalmasabb volt a Salome, a Butterfly, a Tristan első meg-hallgatása, de amarra szívesebben emlékszem, mert a kiábrándulásnak egyetlen árnyéka se követte az élvezetet.

Epen ezért azt kell hinnem, hogy lesz — nemsokára lesz — modern házi muzsika. Szükség van rá, hogy a zene morfinistáit a zongora mellé csalogassa, hangszer-tanulásra kényszerítse és a zenei kultúrát áthelyezze

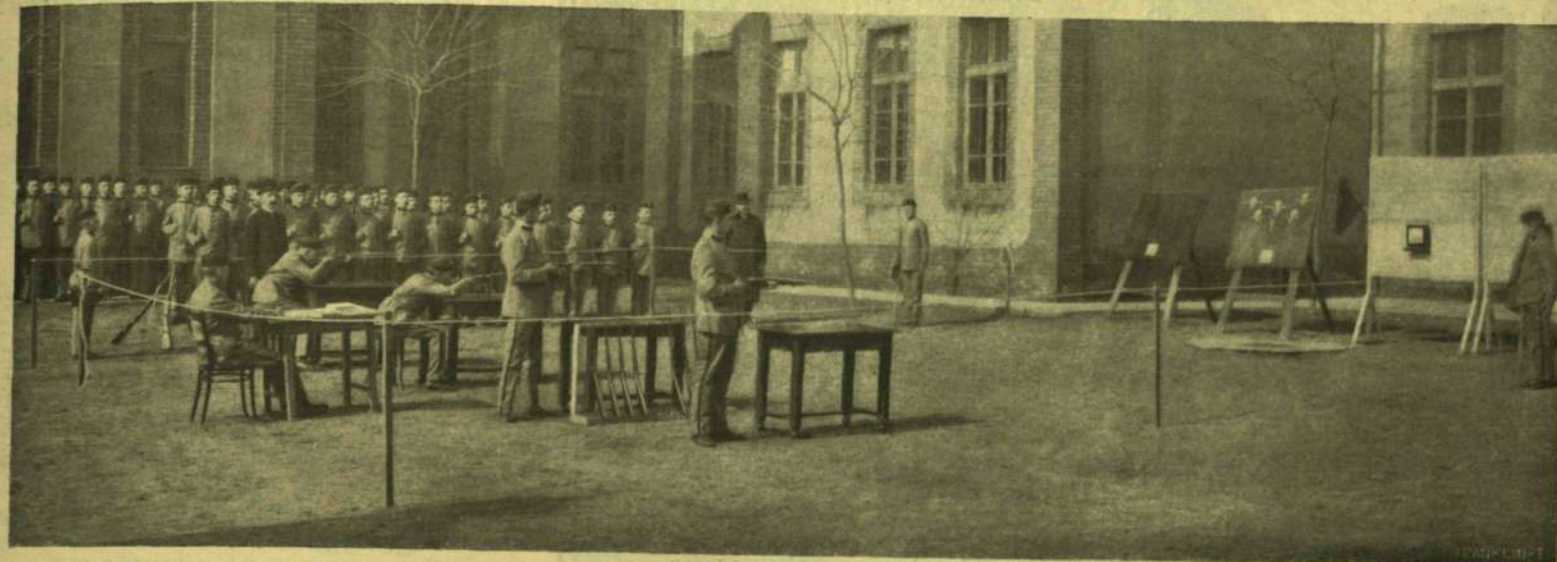

FEGYVERT GŰLÁBA!

AZ ÚJPESTI POLGÁRI ISKOLA TANULÓINAK ISKOLAI ZÁSZLÓALJA.

AZ ÚJPESTI ISKOLAI ZÁSZLÓALJ.

Sokat és sokszor beszélnek arról, hogy mily hasznos volna nevelési és honvédelmi szempontból egyaránt a tanulókat már az iskolában beavatni a katonáskodásnak legalább elemeibe. Mig mások eddig csak elméletben beszéltek róla, egy lelkes tanár, *Jenkovszky J. Sándor* gyakorlatilag is megvalósította az eszmét. Az intézet igazgatójának, *Greizinger Istvánnak* közreműködésével iskolai zászlóaljot szervezett az újpesti állami polgári fiúiskola tanulóiból s ez a zászlóalj a mostani tanév eleje óta pompásan működik. Ebben támogatta *Mrlin* Emil miniszteri tanácsos kezdesére a közoktatási minisztérium is. A fiúkat egészen katonai alapon, a magyar honvédség számára kiadott gyakorlati szabályzat és utasítás alapján tanítja *Jenkovszky tanár*.

CZÉLBA LÖVÉS AZ ISKOLA UDVARÁN.

A zászlóalj két századból áll, még pedig oly beosztással, hogy a fejlettebb testű és ügyesebb növendékekből van az első század, a gyen-gebb testű s kevésbé ügyesekből a második

ségen kívül a jó magaviselet, az ügyesség s az ügyeszeretet jutalma is. A kiképzés a torna-órakon kívül az előre kijelölt délutánokon vagy szabadnapokon történik. A növendékek

intézet udvarán felállított lövőtérren s a torna-teremben történik.

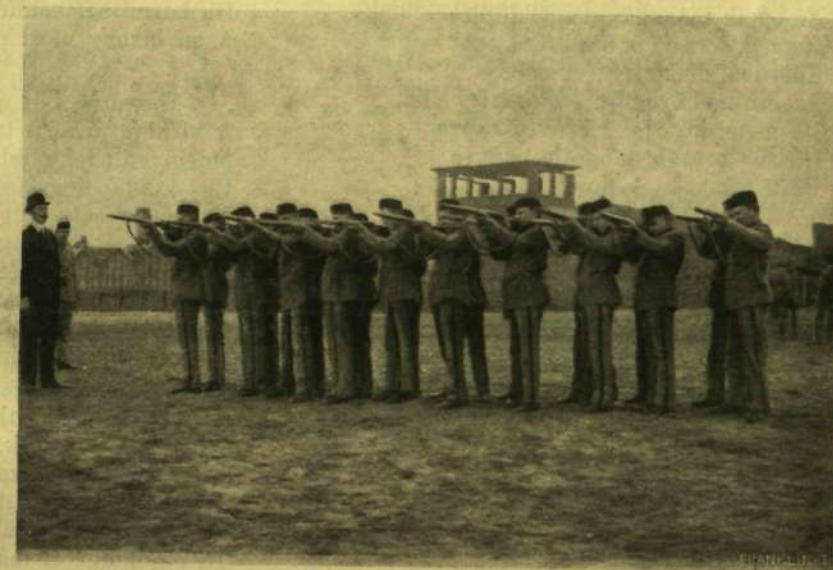
A felszerelést, mely 100 darab gyakorlati, tíz darab vontesővű czéllövő fegyverből, meg-

KÜRTÖSÖK ÉS DOBOSOK.

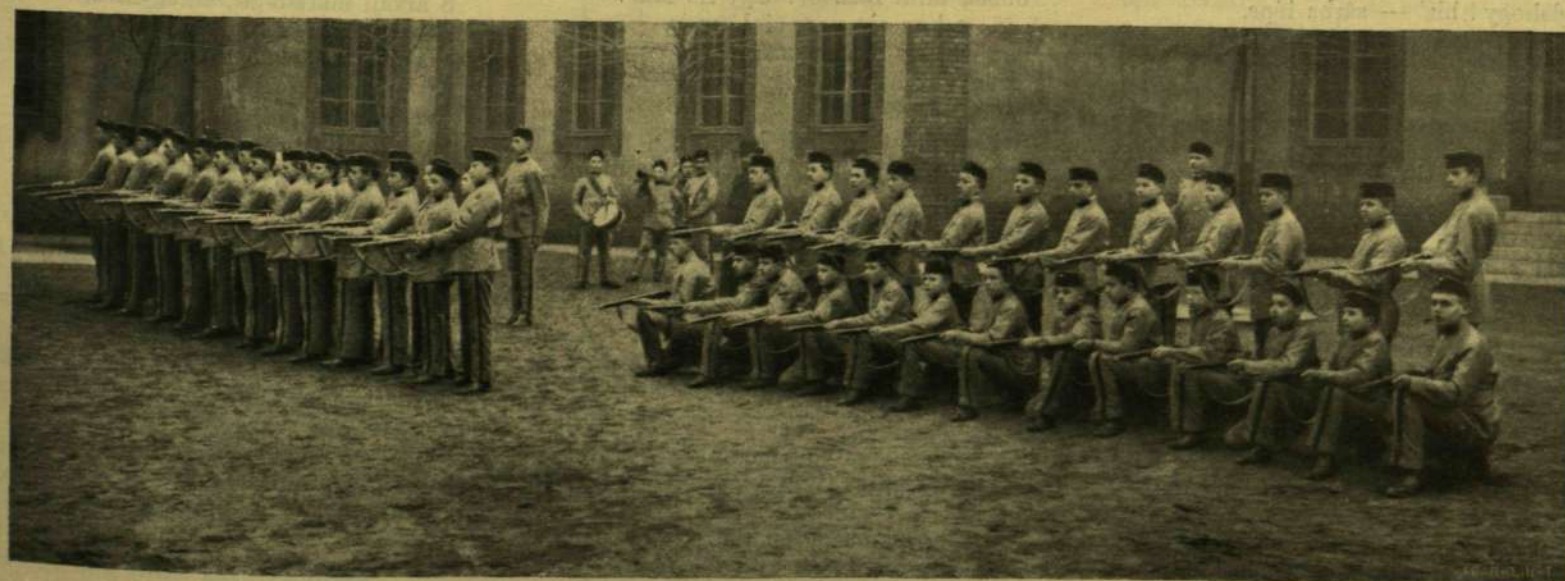
század összeállítva. A második század a tartalék. Ezekből töltik be az első századból időközben kilépettek helyeit, valamint viseletük miatt a második századba utasítottakat is. Így az első századba való sorolás a testi fejlett-

nemcsak a szakasz, hanem a századgyakorla-tokat is a legszabatosabban végzik. Ezeknek, valamint a fegyverfogásoknak begyakorlásánál az ügyesebb növendékek mint altisztek segéd-keznek. A czéllövészetben való gyakorlás az

CZÉLZÁSI GYAKORLAT.

felelő számú czéltáblából és töltényből, golyó-fogókból s más eszközökből áll, a közoktatás-ügyi miniszter által utalványozott összegből szerezték be.

TÜZELNI.

AZ ÚJPESTI POLGÁRI ISKOLA TANULÓINAK ISKOLAI ZÁSZLÓALJA.

„En magyar nemes vagyok!”

I.

Utálatos, csúf őszi nap van,
Hideg, sivító szél fútyul.
Két rozsz, sovány pej lépked lassan,
Az egyik már-már majd kidül.
Receseg a régi, ócska cséza,
Kátyúba zökken egyet néha,
Azt hinnéd: rögtön szétesik!
De nem! kibírja, s kedvre kapva
Döcög tovább, mögötte hagyva
Utát, falut... s elmélkedik.

Valaha, régen, hintóképen
Adott túl rajta mestere,
Ifjú erőben, ifjú fényben
Nem bírt a röpke szél vele!
Kereke simán gördült végig,
Nem más faltúg, — vármegyéig!
Könnyen futott meg száz utat,
De most!... Biczeg csak, mint a részeg,
Polyton aggódik: félreléphet!
S mindig csak kátyúkat kutat!

Igaz! más két ló volt előtte
Akkor!... két táltos, vad, tüzes!
Szerszámjuk' át ezüst szál szötte,
S az abrak-zsák sem volt üres.
S ki benne ült, az úr se volt bús,
Gazdag volt, helyke, most meg koldús...
A jó idő elmaradt!
Hopp hó!... No lám, most meg mi baj van?
Meg kellett állni sárba-fagyban:
Az istráng-madzag elszakadt!

Keserves arcú tót legényke
Kerül a bakról földre le,
Azaz dehog! biz' — sárba lépe,
S a bocskor vízzel lett tele.
„Bozse-bozse!” — s fejét vakarva,
Munkába kezd, nagyot sohajtva:
Hát persze! madzag mégse szíj!
S az is milyen! bogan bog egyre,
Hogy is lehetne húzni kedve...
De megvan! Menjünk újra!... Gyij!...

Rugaszkodik a két pej egyet,
Kizökken sirva a kerék.
(Most nyílt ép ketté egy bús felleg,
Könnyét ontotta még elébb!)
Boszúsan dörmög a legényke:
„Zab máshol a lovak ebédje,
Ez meg kap szécskát s tengerit,
Bolond is volna, hogyha menne,
Miféle úr, ki húst nem enne?...
— Igaz! — a két pej rányerit!

Benn, az ülésen bús-mogorván
Gubbaszt a gazda szótlanul,
Fásult unottság ül meg arcán,
Keze fáradtan ölbe hull.
Csak negyven év, mi nyomja vállát,
De már dér lepte meg szakállát,

S nyílt homlokán árnyék borong,
Szemén nem ég a jókedv fénye,
Állandó felhő száll elébe,
Felhő, a melynek terhe: gond!

Körültekint az őszi tájon,
S a merre ellát: szürkesség.
Néhány levél a szürke fákön,
Lent szürke sár, fönt szürke ég.
A napsugár is szinte fázva
Tünik el ismét ködpalástba.
A szél vig csak, mely fútyra jár,
S a lucskos tarlón kórót kerget, —
Varjú-csapat a cséza mellett
Fölrebben, s így szól egyre: kár!

Minék örülne? (Óh! mi rozsz szó!
Van a világon még öröm?!)
„E tót legény, s két sánta, rozsz ló”
— Gondolja — „ez most a «kőr»-öm!”
Kiket szerettem, mind elhagytak,
A kik szerettek, mind meghaltak,
Magam maradtam, mint a hegy,
A melynek nincsen bokra, fája,
Csak szakadéka, gödre, árka,
S a mely felé madár se megy!”

S tovább tünődik. Ráér erre,
A havá indult, messze még;
Magába mélyed, s járja rendre
A multak emlék-erdejét.
Rábukkan sokra, szépre, jóra,
S tizannyi kedvet megrontóra,
De kedvét egyik sem szegi, —
Csoda is volna szörnyűképen,
Ha bármi azt venné el épen,
A mi bizony most nincs neki!

... Halvány, bús asszony jár eszében,
A ki nevetni nem tudott.
Mosolygott legföljebb, ha épen
Egy kis fiú hozzáfutott.
Milyen mosoly volt! Tán sirásnak
Jobban beillt, vagy tán másnak,
Csak ép mosolynak volt hideg!
Fény volt, mely reszket, s nincs melegje...
S e nőt ő anyjának nevezte!...
Szemetét könny nedvesíti meg.

Apját, azt nagy ritkán ha látta,
Máskor kőte le sok dolog.
Nagy úr volt! Közszerembe' játsza,
Minduntalan másutt forog.
Vadászott, gyűlt, ült hónapszámra,
Itt elnőkölt, ott más tiszta várta,
Bizottság nem volt nélküle!
Egyessel közjó úgy elbánni,
Dolgából szinte ki se látszik —
Mondjuk rá — s rim is — a füle!

Igaz, hogy közbe kártya járta,
No meg cigány, aztán a bor,
De ló is tikkad, malmot járva,
Sok szó után oly jó a — tor!
Hogy ebből több volt, mint a szóból?
Ki nem kívánna élvől, jóból
Többet, mint rozsból? Úgy no lám!
A fő: a hon ezt nem sinle meg,
Hisz ittanak hazám is érte
Közügynek hangos, vig torán!

Ki honnak atyja óhajt lenni,
Mutatni kell, hogy hont szeret.
A hon bajába' részt kell venni,
Ragyogtatván az őt nevet!
A név! a név! hajh, nagy váltó az!
Kinek nincs, látja, mily nagy jó az!
Az ősi név, az kötelez!
Kivált, ha még az úr elébe
Kis- és nagy jelzővel hegyébe
Egy-két előnevet helyez!

S a Véghyeknek volt módjukba'
Használni páros ily nevet:
Cserhát és Véghes ős falukba'
Uralkodtak jobbágy felett.
Ma már a falvak rég elvesztve,
De most is rölük elnevezve,
Családjuk mégis csak nemes!
S a mult, ha föl van szítva lángra,
Érvényesülni keltve vágya —
Manap — mandátumot keres!

A mandátum nagy úr e honba',
A mandátum sokat takar!
Kinek van, az lehet goromba,
S okos, ha zöldet is hadar!
A mandátum — tyuhaj — nagy tőke!
Ki ért hozzá, csinál belőle
Pénzt, rangot, fényt, hírt és nevet!
És ést is ad és sok más mindent,
Vanná tehet, ha kell, sok «nincsen»-t,
E nélkül úr meg nem lehet!

Igaz, hogy néha rozsz szokása:
Nem ad, vesz, majdnem fosztogat!
A mandátum e szép hazába'
Koldússá tett már jó sokat.
... És persze baj, hogy épen apja,
Ki árát szintén jól megadja,
S e jó üzletre ráfizet:
Három választás tönkretette,
S elesve pártos ütközetbe...
Hogy meghaljon, haza siet.

Az úr, — hiába — úr rogyásig!
Nagy szegényt hosszan túl nem él.
Vagy várjon újabb választásig?
Nem, nem! már győzni nem remél.
Búsul tehát, s a bú betegség,
S ha véle jár a jóra restség.
Halálos kórrá lesz hamar...
Meghalt tehát. A gyász, a pompa,
A sok babér, virág halomba'
S a kriptá — mindent eltakar.

Könnyű a holtak! Ám az élő
Bús sorsa százszor oly nehéz!
Csak jót a holtak!... Óh, de féltő:
Élővel rozsz is szembenéz!
Az úr élet sok gyümölcse,
— Hogy lelkét bú színtől töltsen —
Az özvegy nő élébe hull:
Váltó, meg számla s több efféle,
Panasz, gyanú, vád, melynek éle
Sebez, vág irgalmatlanul!

S e nő, az ő bús édes anyja,
Türt mindent némán, hallgatag,
Keresztjét hordja, el nem adja,
Csak ép a lépte roskatag.
A férje míg élt, csak gyötörte,
Szívét, s a lelkét összetörte,
Helyén csak hamv és rom maradt, —
S gyászolta mégis tiszta gyászszal,
Nem jajjal! — önfeláldozással,
Virágot szórt rá, s nem sarat!

De mindhiába volt a lelke
Erős, mint sasszárny kis lipén!
Meggyötört vészna, gyöngye teste
Alul maradt, a föld színén.
S még annál is mélyebbre vágott:
Följe szórtak hát virágot,
A kriptá nyert egy új lakót,
Kezdt hozzatörödni szépen,
Hogy látogatják, s minden évben
Beszed egy újabb, s új adót.

... Ő ép husz éves volt! Tavaszba
Zsendült a gyermek-korból át,
S árván maradt itt, elhagyatva,
A jussa két friss sirból állt.
S a míg másoknak vére tombolt,
Anyjára ő könnyezve gondolt,
S a karja át fejfát ölelt!
A míg a húsz év annyi másnak
Bűbajos éje álmodásnak, —
Félő bús hajnal-fényt lövelt!

Ébredj! — Az élet durva harcza
Könnyörtelen' rá így kiált,
S míg könnytől volt még nedves arca,
Küzdők közé a sorba állt.
Ne sirj! Elég szer ont a könnyet
Anyád! (Te tudnál sirni többet?)
S apád elég sokat henylt!
Dolgozz! mert éhen halni szegény,
S tanulj, ha másra nincs is épen
Talentumod, hát — szenvedést!

És megkísérel! Ám hiába!
A vére terhelt volt nagyon.
Lenyűgözé az apja árnya,
Az ősi név, s az ős vagyon.
A szándék mindig megvolt benne,
Hogy jót tesz! Vágyott szép — s nemesre,

De tette' nem került a sor!
Nem bírt kiválni! Úszni árral,
Ez könnyebb volt, ezt győzte szárnnyal...
Pezsgett akart, s jó volt a — bor.

Körültekintve, úgy találta:
Az élet sok gyönyört takar.
Telt kancsót kínált ifjusága,
S csak ő legyen unott, fanyar?
Nemes bor mustja szintén forrong,
Ha visszafojtják, habzik, bont-rong,
Időbe tellik, míg elül...
Húsz éves fővel hitte — mondta:
Pár évet hogyha áttombolta —
Munkához lát majd emberül!

Halasztást adva így magának,
(Oly szép és ősmagyar vonás!)
Búcsút mond terhes, néma gyásznak,
Hadd jöjjön most a tombolás!
Feljött tehát a fővárosba,
Hajította tudvágy szörnyű szomja,
De ez nem ártott meg neki!
A zsúrt, kulisszát, kávéházat,
Álarczos- és más cifra bálát
— Bevallja — jobban kedveli.

Egyhangú, csöndes gyermekévek
Után oly mély e változás:
Illat, meg fény; gyönyör, meg élvek,
Lány-csók, meg asszony-suttogás!
Miként ha sólyom-fejéről sapka
Lehull, s a fénytől megkapatva,
Sivítva röppen a madár, —
Őt is szokatlan, nagy szabadság
Mohóvá tette, s szinte vadság
A kedve, nincsen benn' határ.

Sokáig ez se tart azonban,
Tán négy-öt év, mit elfecsel,
A gyámja ír: utazzék nyomban
Haza, elég volt, hogy henyl.
A pénze fogytán, most ő lássa,
Hogy boldogul? A sok tudásra,
A mit hűznyal itt bevett,
— Hogy otthon apró pénzre váltsa,
S ő is, meg más is hasznát lássa —
Fordult a sor, — szükség lehet!

Az ám! hogy ez ni az eszébe
Nem ötlött önként már előbb!
Csak szállt a mámor lágy ködébe,
A mit reá húsz éve szólt.
A nagy vagyonnak már csak árnya
Még maradt, mit rája szálla,
A mandátum sokat lenyelt!
A birtokot lehúzta terhe,
A C lap szinte mind betelve...
Hajh! apja, míg élt, nem hevert.

Ment hát haza, s mit otthon látott,
Bizony nem rózsás volt a kép!
Gyom verte fel a gazdaságot,
Szántás helyett ugarra lép.
S hogy számadást tett, rájött lassan:
Mi az óvé, sem ő ur abban, —
Bérlő fejt abból dús tejet!
Csak ép a kastély, s ódon parkja
Maradt meg, ezt még nem más lakja,
Van mégis, hol lehajt fejet!

Meghányva-vetve mindent szépen,
Gondolja: legjobb úgy leszen,
Ha túlad pusztán, erdősegen,
De mi marad, óvé legyen.
A sok száz holdat mind eladja,
Csak ép a belsőseget tartja,
Hol minden fajta van kevés:
Gyümölcsös, park, s a veteményes
Ellát urát, ki nem túlkényes,
S pár holdon zöldelel más vetés.

Magáról terhet így lerázva,
Lélekzetet vett jó nagyot.
Nincs több szüksége uszorisra,
Oly jó e tiszta állapot!
Kocsis, meg hintó két rozsz lóval,
Téhen, meg hizók rozzant állal,
S baromfi, egy egész sereg —
Az udvart élénkebbé téve,
Egy hétig jól él szűk körébe,
Fővárost, lármát, zajt feled.

Reich Kálmán rajza.

Dajkája hűn gondját viselte,
Nem szenved semmiben hiányt.
Eszik, iszik, lejár a kertbe,
S pipából szí jó szűz dohányt.
... De aztán ezt is csak megúnja,
Valami bántja, s mégse tudja
Tulajdonkép' hát mit kíván?...
Pihenni annak, a ki fáradt,
Nagy élv! De restnek vetve ágyat,
Kemény a legpuhább diván.

Ifjú erőbe' lenni tétlen',
Lógnatni lábat és kezét,
Nem ilyik néki! S ez se szegény:
Dolgozni, tenni néz teret.
A nénik, bácsik rögtön értik,
Dehogy is szidják, sőt dicsérik!
«Hivatal kell öcsém, ugy-e?»
Ne búsulj! meglesz, meg no lelkem!
Bajod' én — hidd el — rég észleltem,
Jó gyógyszer arra a — megye!...

Óh a megye! pompás találmány!
Be sok lelhűtőt is kitar!
Ha vészbe dönti tán sok ármány,
Ez boldogítja a magyart.
Ki birtokát mind elkártyázta,
A ki letört, parthiet vadászva,
S ki éhletetlen mindenütt, —
Ha rája gondol, egy' se téved,
Bizton lel nála menedéket,
A számítása jól beült!

Óh, mert ott észszel, nagy tudással,
A mit acéloz akarát,
Sikert — versenyre kelve mással —
Bohó, ki úgy hisz, hogy arat!
Ölet, meg eszme, mind potomság,
Nem az kell! Ámde nagy rokonság,
Néhány ós, jó név, s úri arcz!
Mert fő, hogy jött-ment meg ne rontsa
A társaság színét, s ne bontsa
Gyémántok rendjét ronda kvarecz!

Erős munkától félni nem kell,
Hon údve nem kíván ilyet!
Pár úrral újat húzni nem mer,
Ordits reá s legott fizet.
Kopottas kissé már a fénye,
De még ragyog sok szép érénye,
Megyének lenni drága jó!
Ki «köz»-t igazgat, mind nagy ember,
S ha néha egy kis közpénzt elver
Földözi hűn az — útdó!

Beült hát ő is hivatalba,
No de igaz, hogy úri volt!
Polyton fecsegetek: sok az akta,
S a délelőtt már elloholt.
Ebéd után csak ritkán ment be,

Kártyára, borra volt rendelve
Alispán úrhoz nap-napon,
S hogy a kártyát már nem szerette,
Lassan magához édesgette
Mamá, leány, meg a szalon.
(Folytatása következik.)

A SZÉPSÉG CSÖDJE.

Prevost-Marczel nem régiben cikket írt a párizsi «Figaro» számára, melyben azt a meggyőződését fejezi ki, hogy az emberek sohasem voltak annyira közömbösek a női szépség iránt, mint napjainkban. Ebből az állításból élénk vita és kritika lett a sajtóban. Prevost-t, a ki most negyvenéves, nemcsak Franciaországban, hanem egész Európában a nők legkiválóbb ismerői közé sorolják. Pompás stílusa, érdekes eszméi s éleslátása, melylyel az asszonyi lélekbe világít, európai hírnevet szereztek neki. Nem lesz tehát éreketelen, ha nagy port fölvert cikkét az alábbiakban ismertetjük.

Ha az utolsó két évszázad szépirodalmi lapjait tanulmányozzuk, meggyőződhetünk róla, hogy a női szépség mindenkor középpontja volt az érdeklődésnek. Tele vannak a világ-szép asszonyok arcképeivel; országok, kontinensek ismerkednek meg más országok és világrészek szépségeivel, elvívén híreket túl az óceánon. Páris mindenkor hallatlan reklámost csapott a szépség királynőinek, Chicago tele kiabálta a világot szép asszonyaival. Még a Prevost korabeli aranyifjúság is hő imádója volt a női szépségnek s egy új Helenáért megismételte volna a trójai háborút. Napjainkban pedig a nemzeteknek, sőt egyes városoknak kisebb gondja is nagyobb, hogy meg az asszonyok szépségével törődjenek. S bár hihetetlenül hangzik, de tény, hogy legkevesebb gondja van rá Franciaországban és Párisban. Londonban van még egy-két elismert szépség, a kiknek arcképei az újságok ablakában láthatók, Amerikában pedig a mindenre kiterjedő rekord-mánia szerez egy kis érdeklődést a szépségnek. Párisban azonban egyedül a városi álarczos meneteken méltányolják a szép nőket, a hol a szép halászlányok és mosonők minden bizonynyal szemre való alakok, de semmi esetre sem állják ki a versenyt Madame Recamier-val, lady Hamiltonnal, vagy Madame de Castiglioneval. Ezek inkább csak a nép érdeklődésének középpontjai. Az előkelő társaságban teljes érzéketlenség uralkodik ez irányban. Hogy ez, vagy az az asszony szép-e, nem-e, szóba se kerül s a ki véletlenül ilyen témát pendit meg, unalmasnak tartják.

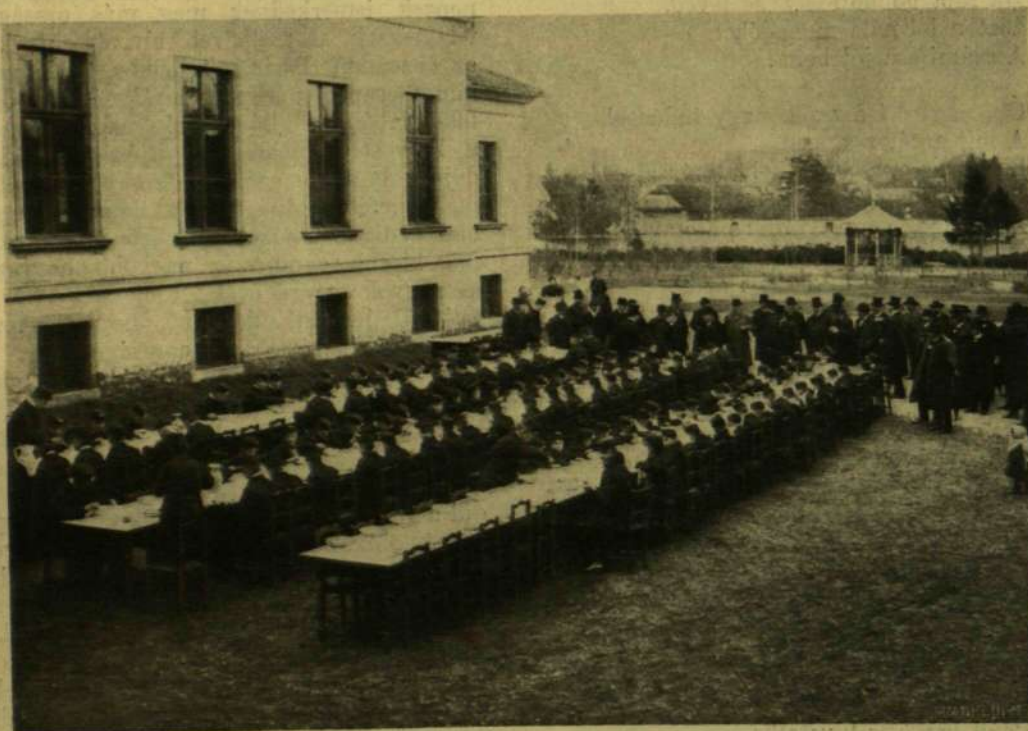
Egészen másképp áll a dolog az eleganciát illetően. Ha ez jön szóba, a társalgás rögtön

AZ INTERNÁTUS ÉPÜLETE.

élénk s lelkesen vitatják, hogy kit tartanak a legelegánsabb asszonynak. Kétséget sem szenved ma már, hogy Párisban s minden városban, mely a francia fővárost utánozza, az elegancia kérdése háttérbe szorította a szépséget. Bármilyen szép is a nő, ha nem elegáns, nem veszik figyelembe, a csunyság azonban, ha elegáns, megjelenéséhez mérten értékelik. Ha egy párisi asszonynak azt mondja valaki, hogy nem jól áll a frizurája, vagy hogy az öltözetén valami kis hiba van, ajtót mutat az illetőnek.

Oka ennek a felfogásnak legelsősorban az egyenlőség után való lázas törekvés s a privilégiumok gyűlölete. A múltban a ragyogó női szépség hatalmas fegyver volt, hatása ellenállhatatlan sokszor a legkényesebb ügyekben. Már Phryne szépsége hatalmának köszönhetette, hogy bírái fölmentették. Madame Récamiernek Londonban a legkeményebb szívű Cockney-k (benszülött londoniak) kifogták a lovait s a gavallérok maguk húzták a kocsiját. Manapság ilyesmi alig esik meg. A modern higiénikus szépség-ápolás mindinkább elsimítja az ellentéteket és a ránczokat s a szépség napról-napra kevésbé feltűnő. Ha Récamier asszony ma végig sétálna Páris, vagy London utcáin, még csak meg se fordulnának utána. Napjainkban nincs csunya nő, csak pénze legyen külsejének kellő ápolására.

A NÖVENDÉKEK EBÉDJE.

A KASSA-ODERBERGI VASÚT IGLÓI INTERNÁTUSÁBÓL.

Viszont azonban divatos szépség sincs többé. Csinosnak még elismerik a szebb arcú nőket, de hogy valakit szépségnek nevezzenek, arra alig van eset.

Elegáns külső, biztos, könnyed mozgás a társaságban, ez most a fődolog. Ezt becsüli legtöbbször a mai férfi is s míg az ügyetlen szépséget legföllebb egy tekintetre méltatja, elegáns asszony oldala mellett jól érzi magát.

Semmi haszna se volna — fejezi be cikkét Prevost — ha az új felfogás ellen küzdni akarnánk. Bele kell nyugodnunk a változhatatlanba, hogy a női szépség ideje elmúlt. Sok dolog elműlik a világon és — fájdalom — ez is bekövetkezett. A szépség helyét elfoglalta az elegancia s ehez nem kell a természet adománya. Csak pénz és megint csak pénz. A természetes formák hatalmát megdöntötte az asszonyok forradalma és a férfiak közömbössége.

Könnyen érthető, hogy Prevostnak ez a cikke feltűnést keltett. Mert bármennyire letaksálja is a tömeg a szépséget, azok, a kikkel szemben a természet nem fukarkodott, nem volnának Éva lányai, ha sértve nem éreznék magukat, a kiknek pedig drága pénzen szerzett eleganciával kell a természet adta szépséggel versenyezniök, viszont azt vehetik rossz néven, hogy napról-napra megújuló s a korral mindinkább nehezebbé váló küzdelmü-

RÁTH PÉTER VEZÉRIGAZGATÓ A NÖVENDÉKEK KÖZT.

ket oly kiméletlenül pellengérré állítja. Nálunk szerencsére még nem jutott ennyire a dolog. A szabóművészet remekei ugyan néha itt is csalóka illúziót keltenek, de azért a pesti nagy szépségeket épen úgy megcsodáljuk, mint az alföldi tüzről pattant menyecskeit.

A VASUTASOK IGLÓI INTERNÁTUSA.

A vasutasoknak, a kik félreeső pontokon, sokszor faluktól nagy távolságra kénytelenek egy-egy órában lakni, nagyon nehéz kérdés gyermekeik kellő iskoláztatása. Ha meg közép- vagy szakiskolába kerül a gyerek, neveltetése elviselhetetlen terhet ró a szűkösen javadalmazott szülőkre. Ezért nagy áldás rájuk egy olyan internátus, melyben munkaadójuk jóvoltából ingyen, vagy csekély költséggel neveltetik fiaikat. A kassa-oderbergi vasútnak Iglón van ilyen internátusa, a mely évenként közel kétszáz tanulónak, elemi iskolás, szakiskolába vagy gimnáziumba járó fiúnak ad ingyenes lakást és ellátást. Ez az intézet már évek óta áll fenn, sok száz fiatalembernek tette már lehetővé tanítatását. Alapítását a kassa-oderbergi vasút vezérigazgatójának, Ráth Péter udvari tanácsosnak köszönheti, a kinek most leplezték le az arcképét az általa alapított intézetben, meleg ünnepeléssel, abból az alkalomból, hogy most húsz éve került a kassa-oderbergi vasút élére.

A HÉTRŐL.

Szoborügyek. Ha minálunk szobrot emel a nemzeti hála vagy a nemzeti kegyelet, az eljárás mindig egészen — speciális. Nem úgy történik, mint másutt, hanem lehet mondani, hogy épen ellenkezőleg. Másutt előbb fölállítják a szobrot, azután leplezik le: minálunk más a sorrend, a fölállítást megelőzi a leplezés. Még pedig leplezik nem csak a szobrot, a melyik még nincs is meg, hanem a szobrászt is, a zsűrit is, mindenkit, a kinek az alkotáshoz vagy a döntéshez valami köze van. Van-e rá igaz ok, vagy nincsen, megérde-melt-e az ostrom vagy sem, abba mi belésszólni nem akarunk és valószínű, hogy ha ez a szép szokás továbbra is megmarad, minél kevesebb ember fog kedvet érezni, hogy — izguljon miatta. Annyi alkalmunk volt már megszokni, hogy egy-egy döntés vagy alkotás nyomában vihar támadjon, hogy talán már hiányozniék

azt az édes italt is, a melyet a siker poharában nyújt a szerencsésebb érdemnek az elismerés? Mi ennek a célja, értelme, rendeltetése, haszna, erkölce? Idáig az eredménytelenség, a sikertelenség hajtott keserűségbe, kétségbeesésbe és elbujdosásba sok értékes emberünket: ki kívánhatja, hogy immáron az eredmény, a siker is ugyanilyen keserű gyümölcsöt teremjen Magyarország földjén?

★

Hercegek iskolája. A kabaret-poétából akadémikussá komolyodott Maurice Donnaynek van egy ilyen című, igen elmes és igen borsos vigjátéka — nálunk nemrégiben adták a Magyar Színházban — és ez a darab arra tanít, hogy a hercegek iskolája a gyönyörűség, az élvezetek, a vidámság, szóval: a léhaság akadémiaja. A tanítás nem valami meglepő, mert hiszen — így gondolkozunk — mi dolga is lehetne más egy princznek, a

kászubbonyt ölt, mesterséget tanul és reggeltől estig dolgozik, hogy kenyeret keressen magának meg a familiájának. Ez — úr, a gondolkodásában, a szavában, a viselkedésében, nemes és kifogástalan. Így él becsületben, így hal meg tiszteltteljes részvétben és így marad meg szép emléke dicsőségben. — A másik herceg sora nem ilyen érdekes, de nem is érdektelen. Ez József Ferdinánd főherceg, a toskánai ág ifjú feje, a ki most, mint generális, félesztendőre szabadságra ment. Elhatározása mögött az éhes kíváncsiság nem is tudott mást sejteni, mint — regényt. Kalandot. Szenzációt. Szerelmi romantikát. Varróleányt vagy színésznőt, esetleg — kártyaadóságot. Most azután kiderült a valóság. A főherceg nem megy se regényhősné, se vezeklőnek. Hanem megy — gazdálkodni. A birtokait, a melyek nem jövedelmeznek, jövedelmezőkké tenni vagy eladni. Ellenőrizni, számlákat átnézni, a vagyonát rendbehozni, szóval:

TAVASZI RÜGYEK. — Lítkei László rajza.

is, ha egyszer elmaradna. A vihar azután elül, elműlik, az alkotás megmarad és mikor az izgalom már elpárolgott a levegőből, akárhányszor szinte csodálkozva kell kérdenünk: mi volt az, a mi úgy fölpirkázta az embereket, és hála Istennek, az alkotásban erre a kérdésre nem találjuk meg a feleletet. Bizonyos mértékben valami jó hatása is van az ilyen viharzásnak a munkára, mert a maga hevéből nekitüzesedett ősárló kedv rendesen úgy leszója, úgy lekisebbíti, annyira nem is megtagad, hanem letagad róla minden jót és minden érdemet, hogy az elfogultatlanság igazságérzete lassanként föllázad — nem a munka, hanem a gáncs féltékenkedése ellen és kétszeresen tud méltányolni az alkotásban minden szepet, a mit róla letagadni próbáltak. Ezért a nem rossz hatásért azonban igazán kár lenne föntartani és hagyományossá tenni az eddigi praxist. Nem kell okvetlenül annyi tövisrel telerakni a siker rózsáját, hogy a ki megkapta, annak véresre szúrja a lelkét. Voltak nekünk derék, kiváló és nagy emberek, a kik a méltánytalanság, a sikertelenség keserű italát itták: miért kell ezettől változtatni

kivel a gazdagság, a hatalom, a dicsőség, minden élvezetnek a föltétele szinte veleszületett, mint az, hogy az életét lehetőleg kellemessé, sugarassá, vidámmá, még az éjszakáit is világossá tegye, minden órának a virágát lesza-kaszsa. Hiszen örök tavaszban járhat, miért törődne a téllal, a hideggel, a homálylyal? Ez lenne tehát a hercegek iskolája: de nézzük a nap históriáját, az ujságokat és ime hercegeket látunk, illetve hercegekről olvasunk, a kik nem ennek az iskolának a diplomájára pályáznak. Néhány nap alatt két ilyen hercegről is szól az ének. Az egyik valóságos romantikus hősköltemény. Az egyiknek a hőse, a kinek már csak sirjára borul a meghatott elismerés koszorúja, a rácz fejedelmi sarj: Karagjorgjevics Bozsidar herceg. Valóságos Jókai-alak. Szinte csodálatos virtuosok fénye ragyog az emléken. A rangjában: herceg; a sorsában: szegény ember. És ez az éles kettősség az életében nem ellentétnek vészes csatája, hanem egy csodálatosan nobilelki emelkedettség harmóniája. A szegény ember is példásan teljesíti a kötelességét, a herceg is megőrzi rangja erkölcsét. Az mun-

polgári munkát gyakorolni. Mi hát a hercegek iskolája, a mely tenni tanítja őket? Ugyanaz, a mi más embereké. A mi mindnyájunké. Az élet.

★
Kérvényezők. Összesen vagy hatvan instanciát juttatott Széchenyi László gróf a budapesti rendőrséghez, a mivel hazaérkezése napjaiban ostromolták meg a szélrózsa minden irányából a Vanderbilt Gladys szerencsés és boldog férjét. Elég tekintélyes paksaméta, de aránylag nem is olyan sok. A megrohanás, a milliók nyomába való toulás nem volt olyan tömeges és vehemens, a milyennek az ember gondolhatta volna. De ennél érdekesebb az, a mi ezeknek a kérvényeknek a tartalma. Szinte meglepő, hogy a nagyobbik csapata azoknak, a kik az instanciákat írták, nem könyöradományt kér, hanem a pénzt eszköznek kívánja valami idea — természetesen kitűnő, sőt korszakos idea — megvalósítására. Szinte azt lehetne hinni, hogy az embereket a pénz szükségénél jobban győtri az ideák bősége: a mi meglepő fölfedezés, mikor úgy tudjuk, hogy egyetlen jó idea is igen sokszor elég volt

ZOLA EMIL SZOBRA, MELYET ÁPRILIS 12-IKÉN LEPELTÉK LE SÜRESNESBEN.

vét a másik dolog! Franco befejezte narancsfái kötelékének rendbehozását s ismét bement, hogy köpenyét vegye s a templomba menjen Albogasióba. Lujza, ki a konyhában gesztenyét hámozott, hallotta, a mint Franco átmegegy a folyosón, egy pillanatra habozott, önmagával küzdve, azután kirohant és elérte őt, mikor a lépcsőn ment lefelé.

— Franco! — így szólt. Franco nem felelt, mintha visszautasítaná. Akkor megragadta őt egyik karjánál fogva s behúzta a hálószobával szomszédos szobába.

— Mit akarsz? — szólt Franco, meghatva, de még meg akarva őrizni bosszúságát.
(Folytatása következik.)

KAZINCZY FERENCZ ÉS RADVÁNSZKY TERÉZ.

Az eszményi nőalakoknak abban a hosszú sorában, mely Kazinczy nevével kapcsolatos, mindenesetre a legelső helyek egyike illeti meg Radvánszky Terézt. Neve az érdekes történelmi emlékek sorát idézi fel lelkünkben. Fel-támad előttünk a bős Karaffa zord ábrázata, ki az eperjesi gyásznapokban kerékbotöréssel sem tudja hitehagyásra bírni Radvánszky Györgyöt; megjelenik Radvánszky János, a Rákóczi-kor nemes alakja, a mint bölcs tanácsaival fejedelme gondjait könnyíti s szabad perezeiben a műzákkal társalog, majd Teréz anyjának bájos képe tűnik elénk a testőrirókat vendégelő háziasszony vonzó tisztében, a hogy erkölcsös tartózkodással és elnéző mosolygással hallgatja az elegáns poéta, a pajkos Barcsay ömlengéseit. Magunk előtt látjuk az írókkal és költőkkel tanácskozó, az irodalmat pártoló és könyveket gyűjtő ösöket s eszünkbe jut, hogy az ő tiszteletről méltó hevületüknek köszönhető, hogy Balassáról, Rimayról, Madách Gáspárról és a magyarság szellemi életének egyéb munkásairól ma már teljesebb képünk van. Ime a család múltjának nehémi mozzanata, melyek a mellett, hogy Kazinczy érdeklődését indokol-

mester irodalmi műveiben. Egyebek mellett ilyenekül tekinthetők a *Minnyhez írott dalok*, a *gróf Gyulai Karolinához írt epistola*, az *Ő és én* című Klopstockból fordított vers (melynek eredeti felirása után a Teréz becéző neve Csidli lett), de különösen *Kleist Lalagájának* fordítása, melyet egyéni érzelméhez alkalmasra alakít át s küld meg Szerencsénének, a ki e figyelemről édesen «vala meglepve».

A bájos vers így hangzik:

Elment Teréz! Oda van nyugodalmam!
Nagy hézag zár el tőle engemet,
Jer hűs zefyr, jer, enyhítsd aggodalmam
S szárazd fel könnyemet.

Elment, elment! O esermely, mondjad néki,
Hogy érte vesz virágink bibora,
Hogy hervadnak a szép táj édességi,
S haldoklik pásztora.

Mely völgyre száll pillantásából új dísz?
Hol tölti el a völgyet szép dala?
Hol lépeget kis lába? mely boldog víz
Lesz szebbé általa?

Egy rámnézést, egy gyenge kézszorítást,
Egy csókot ah! mint tegnap is adott,
Engedj nekem ez egyszer, s ölj meg bízvást
Vad sors, ha akarod.

Igy éneklé Kazinczy a hegyeknek
Kisírt szömmel, hogy elhagyá Teréz,
Érzették öök gyötrelmét, s így feleltek:
Ne sírj, szeret Teréz.

A fordítást Kis Jánosnak is megküldi s a kísértő sorokból megtudjuk, hogy halandóban ő több méltóságot meg nem talált, mint Radvánszky Terézben. Ez a fiatal özvegy bálványa mindnyájuknak Kassán. Sirva ment el a minap karjaik közül. Ő csak tisztelője, csak barátja, nincs is senki a ki több volna ennél.

Szíves és szoros együttérzésüket mutatja a Gessnernével váltott levélsorozat is. Egy alkalommal, midőn Kazinczy felolvasta Gessnernének azt a levelét, melyben a német költő özvegye hálálkodik, hogy Batthyány herceg Körmenden emléket állított férjének, Teréz félig tréfásan azt mondja, hogy a kitüntetés jobban megilletné a hölgyet, ki műzsája volt, mivel a költőnek emlékét úgyis fentartja az a kiadás, melyben művei magyar fordításban jelennek meg. Kazinczy egy kezesökkel köszöni meg a kettős bókot és siet Gessnernének is értesére adni. Levelében úgy beszél Radvánszky Terézről, mint Magyarország Emiliájáról, a mivel azt akarja mondani, hogy barátinője ugyanaz ő rá nézve, mint Ranzau Emilia a két Stolbergre nézve. E sorok hatása alatt Gessnerné azontul Szerencsénére is megemlékezik, üdvözlését küldi neki és részleteket kér róla. Kazinczy kimerítően válaszol. Elmondja, hogy barátinője nem írónő s ez a nőies szerénység nagyon tetszik a széphalmi mesternek. Egyebekben úgy jellemzi Terézt, mint a ki körülmények megteremtője és lelke; a ki minden tehetséget veszületett hajlama felé terel; ő maga is tevékeny és mások által is fényes tetteket vittet végbe; a ki olyan magasságba emelkedett, hogy jelenlétében mindenki bizonyos fokú erkölcsi megtisztulást érez.

Hogy a fiatal özvegy és Kazinczy bizalmas barátságát indítékaiiban jobban érthessük, figyelembe kelle vennünk azokat a kedvezőtlen körülményeket, melyekbe Teréz férje halála után jutott. Szerencséné ugyanis kénytelen volt beperelni anyósát a hagyaték ügyében s e nehéz napokban leghűbb támogatója barátja volt. Teréz atyja nem is késik megköszönni az önzetlen fáradozást, mire Kazinczy hosszabb levélben válaszol. Kifejezést ad megbotránkozásának az özvegyet környező fordulat, de becsülésének is a tisztelet dícsényétől övezett nő iránt. «Ki volna az az érzéketlen, a ki... ismervén Teréz imádságát érdemlő lelkét, örömmel ne vetemedne mindenre, valamivel sorsa könnyítését reménylhetni lehet». Negyedik esztendeje — úgy mond — hogy a méltóságos úr gyermeke, a kit ha az érdemnek jutna mindenkor a jutalom, thronuson kellene az előtte megbukott világnak szemlélni... némely tulajdon hasznokat kereső istentelen parasitások által elképzelhetetlen módokkal boszantatik.

Mennyire szívén viselte védettje érdekét, annak bizonyossága, hogy még saját szerencsétlensége közepette sem feledkezett meg róla.

Fogságából is utasításokat küld övéinek, buzdítva őket, hogy legyenek segítségére Radvánszky Teréznek. Erre azonban már nem volt szükség, mert az örökségért való harc lassan véget ért s Teréz nyugodtabban élhetett leánya nevelésének. Új lakóhelye az abaújmegyei Bód volt; ide küldözte Kazinczy az obroviczai börtönből fellengző üdvözléseit, meg a Fanni neveltetésére vonatkozó intéseket. Egyik levelében az emlékül mellékelte hajfűrthöz fűz megjegyzéseket. «Imádsott Cidli! — írja — Ez a haj érdemes azon szerencsére, hogy Nagysád néha a nyakán hordja. Oh mely becsebb az az álom minden realitásánál, mely engem nagysád látására ragadoz. Befejezésül Polyxenhez fordul s így végzi: «szeressétek emlékezetemet és sirjaitok árnyékom után, ha nem leszek.»

Kiszabadulása után nem kerül a régi közel-ségbe lelkének osztályosaival, de hogy nem feledi őt, azt látjuk Kis Jánoshoz írt tudósításából (1804. II. 12.), melyben felsorolja, hogy kiadandó munkáiból a hatodik kötet darabjait kiknek ajánlja. Radvánszky Teréznek a Klopstock Messiása fordításából való töredékeket szánta, a mi egybevetve ama tényre, hogy két barátinője számára a költői neveket is Klopstockból vette, arra enged következtetni, hogy a jeles német író műveit talán együtt olvasták.

1804-ben Kazinczy megházasodott: feleségül vette egykori főnöke leányát, gr. Török Zsófiát. Különböző bajai a családalapítással sem szüntek meg, de vigasztalhatta az a tudat, hogy van valakije, a ki számára az élet terheit némileg megkönnyíti. Szerencséné nevével egy ideig most kevesebbet találkoztunk levelezésében. Lehet, hogy ebben az időben a személyes köetség tette fölöslegessé az írást, mert hogy félreértés nem volt közöttük, azt egy újabban talált s még kiadatlan levél alapján határozottan állíthatjuk. Sorait egy férfi rokonához intézi s bennök azt hangsúlyozza, a mit állítólag mindig tett, hogy oly mértékben minden kulturát és tiszta moralitást soha asszonyban nem látott. «Szirmay Andrásné és báró Vay Miklósné Teréz csudálják». Jellemző az író gyöngédségére, izlésére és tapintatára a befejezés. Megtudjuk belőle, hogy Szirmay Antal nemrégiben egy éktelenül pajkos epigrammot küldött neki, hogy fordítsa le. Megtette — úgy mond, — de külön papírosra írta, mert nem akarta inquinálni azt, melyen a Teréz neve állott.

Ime ilyen viszonyban volt Kazinczy Radvánszky Terézzel. Tisztelte, szerette és csodálta s minden alkalmat megragadott, hogy ezen érzelmeinek valamiféle alakban kifejezést adjon. Egyéb barátinói közül csupán gróf Gyulai Ferenczhez ragaszkodott ennire. Hozzá írt leveleiben élénken jelentkezik eszménykéhez való hűsége. Egy ízben azt újságolja neki, hogy Teréz nemrégiben ott járt Széphalom közelében s barátja egyik sógoránál találko-

ZOLA EMIL SZOBRAKÁK LELEPLEZÉSE SÜRESNESBEN, ÁPRILIS 12-IKÉN.

zott Kazinczy nejével, Sophieval és leányával, Eugeniával. Sophie szerint Teréz nagyon öregszik, de ő vén korában is szép lett — jegyzi meg a levélíró, mert lelke örökké ki fog sugárzani szemeiből. E sorok lélekimádatát szám-talan idézettel toldhatnók meg. Sokat reflektál 1808 táján Szerencséné leányára, a fiatal Teleki grófnéra is, kit anyja révén szintén körükhöz tartozónak vél.

Természetes, hogy mikor az ifjú hölgy szóba kerül, anyjára is kitér: ennek következménye az olyan áradó leírás, a minőt róla Cserey Farkas kap. Felleletében Cserey a töle megszokott körmonfont modorban írja körül Radvánszky Teréz iránti tiszteletét s levelének ezt a részét külön papírosra írta is megküldi, hogy barátja megmutathassa a nagyérdemű anyának; a mit csupán azért említünk, mert kitűnik belőle, hogy a főntebb látottak példájára hogyan csatlakoznak mások is Teréz bálmulóinak csoportjához.

1812-ben egy régi vágya teljesül a széphalmi mesternek. Ekkor restaurálja Grosschmid Antal festő a Teréz képét. Eredetileg 1788-ban festették Kassán gróf Török Lajos számára, kinek halála után özvegye Kazinczynak aján-dékozta. «Egészen ő — olvassuk a levelekben, de a festő csak kézműves volt és nem művész, festékei kiszóltak és fejéksége s ruházata nem ideális volt vásznán, hanem az akkori hordás szerint.» Grosschmid a haját — Kazinczy kérésére — olyanformán alakította, a

Trampus fénykép.

A PÁRISI VARRÓLEÁNYOK «MIMI PINSON»-EGYESÜLETÉNEK TAGJAI GAVOTTOT TÁNCZOLNAK ZOLA TISZTELETÉRE, SZOBRAKÁK LELEPLEZÉSEKOR.

hogy a bavarai királyné képen volt látható Vay Miklósnénál; «a testre egy sötétzöld leplet vetett, s az arcot alig illette, mert a sokat szenvedett képet nem lehetett bátrabb esettel illetni. Így a kép nem szép kép, de mégis már kacagást nem támasztó s a ki Terézt szereti, őtet benne örömet feltálatja, szemét a képen örömet nyugtatja.»

A barátinőjére utaló, jellemző nyilatkozatok sora az eddigiekkel korán sinces kimerítve. Számos alkalommal foglalkoztatja még képzeletét, mely mindig nemes szárnyalásba kezd s kifejezéseinek bizonyos lendületet ad, mikor róla van szó. Majd az erkölcs legszebb lányaként, majd mint szent s nagy asszonyt említi, szóval látszik, hogy alakját lelkébe véste. 1815-ben újból láthatta. Jelen volt ekkor Szerencséné leánya és unokája is, kikkel együtt elbeszélgettek. «Teréz sokat szenved és ez látszik még elmén is, — olvassuk ez időből — de lelke fel-felsugárzik. Angyal ő... s életemnek ismét volt egy boldog napja.»

E találkozás után egészen Kazinczynak 1830-ban és Teréznek 1840-ben bekövetkezett haláláig alig találunk egymásra utaló adatokat. Barátságuk folyton gyérülő irodalmi nyoma innen kezdve lassanként teljesen eltűnnek, akárcsak az égen vonuló vándorfelhők, melyeket az alkony vagy a borulat végre is eltakar szemünk elől. A további évekről vajmi keveset tudunk. A báró Radvánszky-család levéltára Teréznek több levelét őrizi ugyan, de ezek irodalmi szempontból nem érdekesek. Egyéniségének vonzó elemei azonban meg-megcsillannak a fakult írásokban, melyek érzelmi világának szép vonásait, a gyengédséget és könyörületességet is a régi fényben mutatják. Sok örömet szereztek neki élete vége felé virágai, melyeket gondosan ápolott és őrzött az időjárás viszontagságaitól. Tevékenységének mezeje most már szűkebb körre szorult, a minthogy azoknak a köre is mindig kisebb lett, a kik vele együtt ugyanazon eszményeknek éltek. Szóval a mulandóság szellője az ő nemes alakját sem hagyta érintetlenül, bár kétségtelen, hogy emlékének tiszteletreméltó varázsa sohasem fog vesztetni erejéből. Vonzó egyénisége úgy hat ránk a múlt idők fátyolán keresztül, mint egy istenáldotta virtuózé, a ki végül is a sirba vitte magával művészetének titkait, melyekkel korában sokaknak szerzett gyönyörűséget. Az irodalomtörténet mindenesetre hálás lesz iránta és virágot fog hinni sirjára, örök, hervadatlan virágokat, a minőket Kazinczy műzsája érdemel.

Baros Gyula.

A MAI RÓMA.

Az irodalmi divatokkal és áramlatokkal együtt változik az érdeklődés a világ-metropolisok iránt is. Volt idő, mikor London, nem

UTCAI LACZIKONYHA.

is olyan régen, a szimbolizmus fénykorában Páris, most pedig, a neo-romantika hajnalán, Róma áll így a világirodalmi érdeklődés központjában.

Az *Uránia* tudományos színházban legutóbb színre került darab is Rómával foglalkozik és szerzője Balla Ignác, a kinek színes verseit és érdekes római leveleit lapunk olvasói is ismerhetik.

Róma, ez az egyetlen város, mindenkor több hatalmat és érdeklődést központosított magában, mint bármely nagyhatalom. Kétszer változtatta meg már a világ arcát. Először, a mikor egymaga uralkodott az egész ismert világ felett és a Caesarok elvitték a római műveltséget a Nilus völgyétől a ködös Éjszakáig. Másodszor, a mikor a kereszténységnek központja lett, a mely ma már átöleli az egész földkerekséget. De a saját arca is gyakran változott. Más volt például az antik köztársaság és császárság idején, más a pápák uralma alatt és más ma napjainkban, az olasz királyság idejében.

Ez utóbbiban van a legkevesebb köszönet. Ma izléstelen, tömeg-bérházak tartják a hajdan szép Rómát és a ma odatolakodott az antik romok közé, a melyeket az újabb, praktikus kor csak addig tisztel, a míg hasznát is hajtának.

NYILVÁNOS MOSÓHELY.

A MAI RÓMA. — Balla Ignácnak az *Uránia*-színházban előadott darabjából.

Körülbelül ez a tendenciája Balla Ignác érdekes tanulmányának, *A mai Róma*-nak. De azért Balla, bár kritikát mond Róma mai harmadvirágzásáról, ezt a mai Rómát is meg tudja érteni és intim, újszerű, közvetlen megfigyeléseket ad róla, s éles szemével újfajta, jellegzetes szépségeket lát meg benne.

A tanulmány három részre oszlik. Az első rész, a *Beszélő kövek*, a Forum Romanumon, Kolosszeumon, Pantheonon, Angyal-váron, Vatikánban, Szent Péter templomában és a Quirinalon vezet keresztül, közvetlen egyszerűséggel, ötletesen, fordulatosan, csevegő modorban figyelmeztet a köcsodák — a beszélő kövek — szépségeire. A Vatikánba és Quirinalba érdekes bepillantásokat enged és mind a kettőről frappáns intimitásokat tud mondani. A második rész a római utcai élettel és szokásokkal foglalkozik. Közvetlen előadásában meglevenednek előttünk a girbegörbe, lármás vicolók, napsütéses piazzák, látjuk az utcai kereskedőket, boros kofákat, savanyúvíz árúkat, a siránczó mozaik árúkat, az utcai gyors-rajzolókat, az utcai íródeákat, a zsaroló zenekart, a melyet megfizetnek, csak azért, hogy ne játsszon, a modell-vásárt, a színes öltözött virágárús leányokkal, öreg abruzzói pásztorokkal, látjuk a tüntető Rómát, a mint a magyar-osztrák nagykövetség, vagy a Kolosszeum előtt tüntet, Ausztria, vagy a töke ellen. Látjuk a római ghehét, a temp-

UTCAI IRNOKOK.

lomi kincseket, az irodalmi tanyákat és a Monte Pinciót, Róma hetedik csodáját, a hol a római arisztokrácia asszonyok a kocskiből vizitelenek egymásnál, a mi nem más, mint öt-órai tea, tea nélkül, de napsugárral. A tanulmány harmadik részében Róma mulat! Kezdődik a Statuto ünnepével, a melyen a tömeg az olasz királyi párt megtapsolja, mint valami primadonnát egy operett-színházban. Aztán jönnek sorra a római Mikulás-nap, a Kermesse, a virágünnep, a Divino Amore és az árticsóka ünnep, a mely tulajdonképpen a nagy virág-rajongás paródiája. Aztán a gyerek-prédikációk a karácsony hetében, majd a színházak, végül pedig a Kolosszeum, a melyben ilyenkor, húsvét táján, a rómaiak mulatásokat rendeznek. De itt már nem a mulatás a cél, hanem a mulattatás. Az idegenek mulattatása. És ilyenkor a Kolosszeumban bengáli fény piroslík, tűzbekák puffognak és tarka öltözött campagnai leányok, fekete abruzzói pásztorok tánczólnak.

A nagyszabású, érdekes darabot több mint másfél száz jellegzetes, színes kép és számos mozgófénykép illusztrálja.

A BÉCSI SAKKVERSENY.

Közel egy hónapig állott a sakkozó közönség érdeklődésének középpontjában a bécsi sakkverseny, a mely a múlt hét végén ért véget. A verseny végeredménye meglepetéssel végződött: az elsősegért

vetekedő sakk mesterek közül egyik sem érthette el azt a dicsőséget, hogy a verseny egyedüli győztesének vallhassa magát; a verseny végeredményeképpen egy győztes helyett három lett: Maróczy, Schlechter és Duras.

Ez az eredmény annál érdekesebb, mert addig, a míg kialakult, jó ideig izgalomban tartotta a sakkozó közönséget, a mennyiben eleinte Maróczyban bízott mindenki, később Schlechter került az érdeklődés középpontjába, míg a verseny vége felé Maróczy kilátásai jelentékenyen emelkedtek.

Maróczy mostani szereplése mindenestre nagyon figyelemre méltó, mert hiszen köztudomás szerint a verseny közepe táján sajnálatos balszerencse üldözte és ennek folytán már-már úgy látszott, hogy nem is emelkedhetik többé a vezető sakk mesterek közé. Az utolsó pillanatban azonban bámulatra és minden elismerésre méltó módon küzdött ellenfeleivel és ismét föl tudta magát küzdeni az első helyre. Ezt a szempontot figyelembe véve, Maróczy eredményét föltétlenül értékesebbnek kell tartani, mint a másik két sakk mestert, mert hiszen olyan imponáló energiát és olyan felsőbbbbséges kvalitásokat egyikük sem mutatott be, mint a magyar mester. Ha ebből a versenyből nem került is ki egyedüli győztesként Maróczy Géza, de bizonyosságot tett a mellett, hogy játékegyének és energiájának teljes frissességében van és csak a versenyeken olyan nagy szerepet játszót véletlennek, illetve balszerencsének tulajdonítható, hogy a magyar mester nem lett a verseny egyedüli győztese.

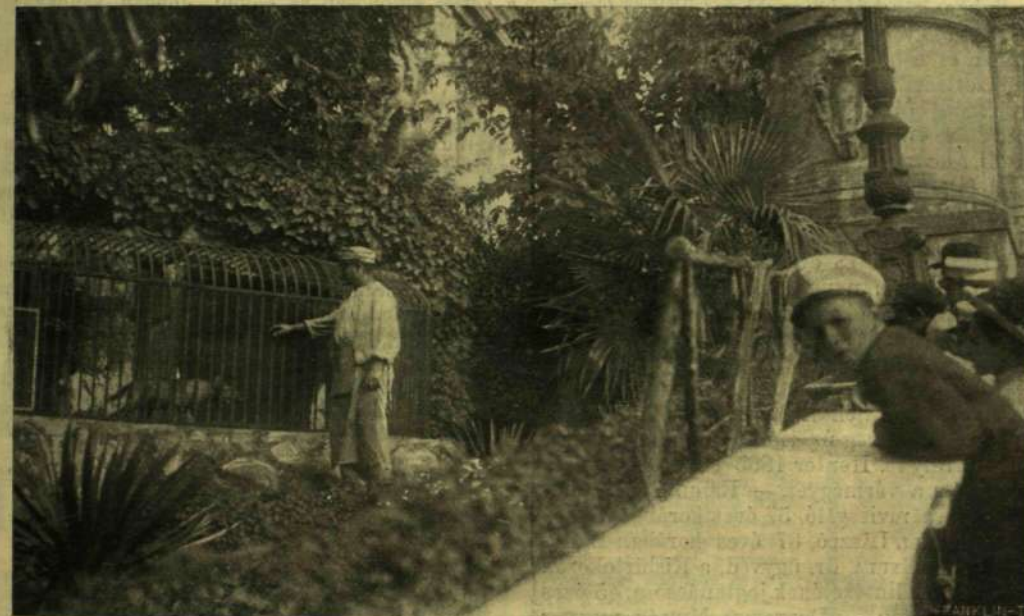
Slechter, a másik győztes, szintén nagyon érdekesen és figyelemre méltó módon küzdötté végig a sakkszenyit és ismét bizonyosságot tett a mellett, hogy azon sakk mesterek közé kell számítani, a kiket mindig első sorban kell számításba venni, ha valamilyen első díjról van szó.

A PÁPA MEGÁLDJA A MAGYAR ZARÁNDOKOKAT A Vatikáni SAN DA MASO LOGGIÁBAN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az emberiség jöltevői. Nagyon jellemző minden gondolkozó emberre: kiknek alakjai érdeklik legjobban az emberiség történetében a kik tart az emberi erkölcs ideáljainak. Ebben mindig van valami önvallomás; az ember mindig ideáljában tárja fel lelkének legmélyebb rejtekeit. Ez teszi kiválóan érdekessé Szász Béla könyvét, mely *Az emberiség jöltevői* címmel négy esszét foglal össze. A négy nagyság, a kiket tárgyal: Hufeland, az orvos, Gutenberg, a könyvnyomató, Wilberforce, a rabszolga-szabadító és Jézus, a vallás-alapító. Már ebben is elárulja magát az író: gondolkodása a kultúra és főleg a humanizmus eszméi körül forog s a történelemben azok az események és alakok érdeklik, a melyek az ember műveltségét és emberiséges érzületét vitték előbbre. Észrevehetően Emerson a kedves írója, vele érez legközelebbi rokonságot s az ő mintáit igyekszik követni. Nagy műveltségi anyaggal dolgozik, bő történeti és filozófiai ismeretekkel s ítélete is biztos, nyugodt; minden tisztelete mellett, melylyel hőseivel szemben viselkedik, meg tudja tartani a kellő mértéket. Mind a négy esszé igen derék, jóra való munka, élvezettel és tanulsággal lehet olvasni.

A KAPITÓLIUMI FARKAS.

Duras, a fiatal prágai mester, ezúttal a fiatal sakk mestergárda legjelentősebb tagjának bizonyult, mert hiszen maga mögött hagyta Rubinstein és Tartacovet, a kik a fiatalabb generációt képviselték.

Ilyenformán ez a verseny — a melyen dr. Tarasch, Janovszky és Bernstein kivételével résztvettek csaknem az összes számottevő sakk mesterek — felelet nélkül hagyta azt a kérdést, hogy a szereplő sakk mesterek közül melyik a legkiválóbb. Annyi azonban mégis bizonyossá vált, hogy a legnagyobb energia kifejtésére és a legcsodálatosabb eredmények elérésére Maróczy képes és ez annyit jelent, hogy a magyar mester most érte el pályája zenitjét.

A többi résztvevő eredménye már kevésbé érdekes, mert hiszen azok, a kik az első díjak után következnek, többnyire olyan mesterek, a kik más alkalmakkor is közepesebb eredményeket szoktak elérni.

Legfőbb Rubinstein, Marshall és Teichmann eredménye érdekesebb. Rubinsteinben ugyanis igen sokan bizakodtak a verseny elején. Ez a verseny azonban bebizonyította, hogy a fiatal orosz mester eddigi elsőrangú eredményeinek az a titka, hogy a többi mesterek nem vették eléggé komolyan. Érdekes még Marshall szereplése is, a ki újból beigazolta, hogy a legmegbizhatóbb sakk mester. Teichmann pedig, a ki mindvégig kifogástalanul és egyforma erővel játszott, azt bizonyította be, hogy elsőrangú sakk mester és nagyon komoly ellenfele bármelyik sakk mestereknek.

Mindent figyelembe véve: ez a verseny már külső körülményeinél fogva is egyike volt a legérdekesebbeknek, a melyek az utóbbi időben lezajlottak.

MODELL-VÁSÁR.

A MAI RÓMA. — Balla Ignácnak az *Uránia*-színházban előadott darabjából.

TELJESEN RENOVÁLVA.
 Fürdő, dívtalan berendezett vizgyógyintézet.
 Fürdő, újonnan megnyitott szénsavas fürdő.
 Gyógyhely gyomor-, bél-, máj- és vesebajok, idült szék-
 elzáródás, epekö, elhízás, ezukorbetegség, köszvény, torok-
 kő ellen. A karlsbadi és marienbadi forrásokhoz ha-
 lálhatók és terepkrák. — Kifűző ivóvízvezetékek. —
 Ilágítás. — Lift. — Modern csatornázás.

■■■■ AZ ASZTALOSOK SZÖVETKEZETI BUTORCSARNOKA. ■■■■

A budapesti asztalos-ipartestület
védnöksége alatt álló

BUTORCSARNOK

és Hitelszövetkezet, mint az Országos Központi Hitelszövetkezet tagja, felhívja a nagyérdemű butorvásárló közönség figyelmét a
Békkocsis-utca IV., Belváros, Ferenciek-tere 1.
VIII., József-körút 28. sz., sarok, valamint
alatti királyi bérpalotában dúsan felszerelt modern és stilszerű lakberendezéseinek megtekintésére, a melyek jutányos áron jótállás mellett adatnak el.
reszére kizárólag csak budapesti képesített asztalos- és kárpitosmesterek dolgoznak.
Budapest környékén készített, vagy bécsi silány árak eladásával nem foglalkozik.
Minden egyes butordarab bizottság által fölbírálván

A Butorcsarnok szövetkezet

Megrendeléshez tervezetet és költségvetést kívánatra készítünk. 12817

BŐRSZÉKIPAR.

KENDI ANTAL Budapest, IV., Károly-utca 2.

Angol bőrbutor kő-zítése, festése és renoválása saját műhelyemben. Ebéllészek, irodafotelek valódi bőrből, élőbutor-állványok kárpitosásra. — Székáthalakítások. 12680

Jövedelmező HOMOK — ARANY Csekvé befektetés.

ha cementtel lesz keverve és kézi vagy erő-üzemre berendezett gépeinkkel elismert elsőrendű betonfalazótégla, cementfödélcserepek, fali és padlólapok, vályuk, csövek stb. gyártására fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerűségénél fogva mindenütt üzhető hol homok, kavics, vagy salak stb. áll rendelkezésre. Ajánljuk üzemünket megtekinteni. Gépek különböző árakban. — 66. számú jegyzék ingyen. Levelezés magyar nyelven.

Leipziger Cementindustrie Dr. Gaspary & Co.
Markranstädt bei Leipzig. 12771

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére.

Uj zseb-messzelátó kompaszsal és tükörrel
összetessaphatára, nagy messzelátással, egyúttal nagyítóüveg, gyújtóüveg és szemtükör gyanánt használható, kényelmesen zsebben hordható, darabonként csak K 130. 3 db K 4.—. Ha nem tetszik, pénz vissza. — Széküldés előfizetés vagy utánvétel mellett. — Ca. és kir. udvari szállító

Konrad János szállítóháza Brűx 1268. sz. (Csehszlov.)
Ingyen és bérmentve küldöm kívánata minuszének főirjegyzékemet 3000 képpel.

Ha őszül a haja
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szahadástér, Sótater-utca sarkán. 12445

FÖLDES MARGIT CRÈME
LEGJOBB ARCZSÉPTŐ
SZER

BRÁZAY SÓSBORSZESZ-SZAPPAN

Tiszta keze, okos esze van annak, aki a Brázay Sósorszesz-szappant használja!
A híres Brázay sósorszesz-szappanban is megőrizi az egész bőrfelületre és izomzatra általánosan ismert hatását és ezért mindenki, ki maga és családja egészségét szívén hordja, a mindennapi mosakodásnál csakis Brázay sósorszesz-szappant használjon.
Kapható illatszeresze-nél, gyógytárakban, drogériákban, ugyancsak minden fuom és előkelő üzletben.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapest, IV., Egyetem-u. 4.

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál felülmulthatatlan

A MÁLNÁSI
Sicculia
ARTÉZI GYÓGYVÍZ
KAPHATO MINDENÜTT
FŐ- BRÁZAY KÁLMÁN
RAKÁR. BUDAPEST, VIII., JOZSEF KORUT 37/39.
Csak „SICULA” névvel ellátott üvegek valódiak.

Nádpataky-gyógyfürdő

Jód, kénes sóforrással megáldott fürdőhelye.
Pótolja Lipik, Hall és Csiz vizet.
Reuma, köszvény, ichias bántalmaknál utólrhetetlen gyógy-eredményrel. Női betegségek, verszegénység és idegességnél kiváló nagy hatással. — Idény június 1-től szept. közepéig.
Egy órai kocsi a pályaudvartól Nagyküküllő-vármegyében. Erdők, nyékos sétányok, modern lakások, zene, első osztályú ellátás. Első-utóidényben tetemes árengedmény a szobákról. — Vasúti állomás Alsószombatháza. Hol minden alkalommal kocsik kaphatók. Posta-hivatala Nagysink; mindennapi postaforgalommal. — Prospekt bérmentve küld és mindenmit felvilágosítással a legnagyobb készséggel szolgál a fürdőkezelőség.

Feltűnést keltenek
TITANIA gyors-
gőzmozgógépek
és mangonák
Egy gyermek
mossa vele
az előbbihez képest 1/3 idő
alatt
a ruhát hófehérre.
Minden gépet próbára
55 koronától feljebb.
Képviselek kerestetnek.
Bizonyítványok, prospek-
tusok ingyen. 12607
TITANIA-művek, Wels 179
O.-Oesterr.

HÖLGYEK KEDVENCZE
Ez az elnevezése a Rogátsy-féle pi-pere-boraxnak, mely a legkiválóbb test- és arcápoló szer és melynek nincs szüksége más reklámra, mint egyszeri próbahasználatra. A ki egy-szer használja a Rogátsy-féle pipere-boraxot, hűségese marad ahhoz egész életére. Kapható minden gyógytárban, droguerében és fűszerkereskedésben.

RÉZBUTOR
12575 VAS-SZOBABUTOR
gyártmányaink, modern, stilszerű kivitelben városi üzletünkben kiállítva megtekint-hetők. Eladás jutányos árak mellett. Árjegyzékét ingyen és bérmentve küld
PÁPAI és NATHAN vas-és réz-
butor gár
Budapest, VI., Andrassy-út 1.
(Fonciere palota).

18. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, MÁJUS 3.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ——— 16 korona
Félévre ——— 8 korona
Negyedévre ——— 4 korona.

A „Világkronika”-val
negyedévenként 80 fillérrel
több.
Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-határozott viteldij is esatolandó.

MIKSZÁTH KÁLMÁN AKADÉMIAI NAGYDÍJA.

BIZONYÁRA ritkán találkozott az Akadémia és az aktuális irodalom, valamint az olvasó közönség közvéleménye annyira, mint most, a mikor az Akadémia első osztálya az akadémiai nagydíjat lapunk főmunkatársának, Mikszáth Kálmánnak ítélte oda. Annak jele ez a kitüntetés, hogy részletkérdésekre vonatkozólag szétágazók lehetnek a vélemények, a földolgozban egyezünk valamennyien. S hogy Mikszáth Kálmán ma a magyar szép-irodalomnak legnagyobb alakja, egyúttal az egész magyar kultúrának legkiválóbb képviselői közül való, az annyira vitán kívül áll mindenütt, a hol irodalomról gondolkoznak, hogy mikor az Akadémiában arra került a sor, hogy a ma élő és dolgozó írók közül

gyes és Hegedűs István bizottsági tagok irtak alá, így szól:

Az akadémia első osztálya, melyre az idén a nagyjutalom és a Marczibányi-mellékjutalom sora került, javaslatára Heinrich Gusztáv rendes, továbbá Hegedűs István, Riedl Frigyes és Herczeg Ferencz levelező tagokból s alul-írottból alakított bizottságot küldte ki. Az Ügyrend 91. §-a szerint ezúttal a jutalmak a széptudományok körébe eső munkáknak ítélendők, a mint azt a kört az 1. §. 1. B. szakasza pontosan meghatározza. Figyelembe kellett tehát vennünk az 1901—1907 közé eső irodalom- és művészet-történeti, esztetikai és kritikai, szónoki és költői műveket. Örömmel mondhatjuk, hogy a kijelölt tudományágakban, különösen a magyar irodalomtörténetben, a művészetek történetében és a műbírálatban

nemcsak buzgó, hanem eredményes munkás-ság is folyt. Mindegyikben találtunk munká-kat, nagybárra monographiákat, melyek egy-felől irodalmi és emlékeink ismertetése és tudományos feldolgozása, másfelől szellemi látó-körünk tágitása tekintetében méltók az elis-merésre s még a nagyjutalmi szabályzatnak szigorú kikötése mellett is, hogy a nagyjuta-lommal kitüntetendő munkának „a tudomány terén jelentékeny haladást kell mutatnia”, ter-mészetesen a magunk szellemi életének köré-ben és viszonyai között: figyelmet érdemelnek. Hogy ennek ellenére mégsem a tudományos irodalom köréből választottuk ki a jutalomra ajánlott műveket, hanem egyhangú megállapodással a nagyjutalomra Mikszáth Kálmán összegyűjtött munkáit, a Marczibányi-mellék-jutalomra pedig Endrődi Sándor költeményeit

hozzuk javaslatba: igen röviden okát adhatjuk. Mindkét javasla-tunk nem egy-egy munkára vo-natkozik, hanem közel négy évti-zednek, tehát jóformán egy-egy egész életnek érdemes munkássá-gára. Olyan két írói pályát aján-lunk kitüntetésre, mely költésze-tünk lazulásának és tévovázásá-nak korában, a múlt század utolsó negyedében, tehetségének erejével és érzésének hűségével első sor-ban szerzett érdemeket a meg-előző idők nagy költői hagyomá-nyainak megőrzésében s egyszers-mind az idők fejlődéséhez kapeso-lásában. Mikszáthot ajánljuk a nagyjutalomra, mint a ki képze-leének elevenségével, előadásának gyökere eredetiségével, lankadat-lanul friss termékenységével, hu-morának csillogó bájjával és szat-irájának éles ötletességével egész mai szellemi életünknek egyik leg-nagyobb és legbecesebb ereje; mint a ki elbeszélő irodalmunk-nak Jókai óta a külföldön is a legnagyobb tisztességet szerezte, még pedig szellemének főként egy olyan elemével, mely által benne egyszersmind a magyar néplelek hódított: humorával, melylyel ko-runk egyetemes irodalmának is első sorába ér. Midőn a Mar-

MIKSZÁTH KÁLMÁN.